

Demografia i Economia de la Població

Codi: 102450
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501573 Economia	OT	3	2
2501573 Economia	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Roser Nicolau Nos
Correu electrònic: Roser.Nicolau@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

No s'han establert.

Objectius

1. Conèixer els instruments, tècniques i mètodes bàsics de l'anàlisi demogràfica. L'estudiant es familiaritzarà amb les fonts de dades per a la recerca demogràfica, la construcció de taules estadístiques, la seva representació gràfica i el càlcul de diversos indicadors dels canvis en la composició i components del creixement de la població. Es mostren els mètodes d'estandardització i descomposició, la construcció de taules demogràfiques, longitudinals i transversals per estudiar la mortalitat, la fecunditat i altres fenòmens demogràfics i socials; i el càlcul, a partir d'aquestes taules, de probabilitats i de diversos indicadors sintètics d'aquestes variables demogràfiques i socials. Finalment, es presenten els models de poblacions estables i les principals tècniques per establir projeccions de població.

2. Examinar les causes i les conseqüències econòmiques i socials del canvis de la població. Entre les conseqüències s'examinen els efectes del creixement demogràfic en el creixement econòmic i en el medi ambient, l'impacte de les migracions en el mercat de treball i les finances públiques i les conseqüències dels canvis en la composició per edats de la població en els sistemes de transferències entre generacions -salud i pensions-. En el curs s'analitzen també les causes dels canvis en alguns comportaments i variables demogràfiques, com la nupcialitat, la fecunditat, les migracions i la mortalitat. Es centra l'atenció en l'evolució recent d'aquestes variables i les previsions establertes per als propers anys.

Competències

Economia

- Analitzar informació quantitativa i qualitativa referent a fenòmens i variables econòmiques
- Capacitat d'adaptació a entorns canviants.
- Capacitat de comunicació oral i escrita en català, castellà i anglès, que permeti sintetitzar i presentar oralment i per escrit la feina feta.
- Identificar els impactes ambientals i socials associats a l'activitat econòmica.
- Liderar equips multidisciplinaris i multiculturals, implementar nous projectes, coordinar, negociar i gestionar els conflictes.

- Organitzar la feina, pel que fa a una bona gestió del temps i a la seva ordenació i planificació.
- Seleccionar i generar la informació necessària per a cada problema, analitzar-la i prendre decisions partint d'aquesta informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar de forma integrada les variables econòmiques, demogràfiques, socials i ecològiques a partir de diferents experiències històriques.
2. Analitzar les diferents interpretacions i solucions plantejades als problemes associats amb la sostenibilitat dels sistemes econòmics, des de diferents perspectives teòriques.
3. Aplicar els principals mètodes d'avaluació de projectes.
4. Capacitat d'adaptació a entorns canviants.
5. Capacitat de comunicació oral i escrita en català, castellà i anglès, que permeti sintetitzar i presentar oralment i per escrit la feina feta.
6. Construir taules transversals i longitudinals dels comportaments demogràfics o altres fenòmens socials, i interpretar els principals indicadors sintètics utilitzats.
7. Distingir els efectes d'edat, de generació i del moment en els comportaments demogràfics i socials.
8. Entendre els debats econòmics i polítics sobre l'evolució del creixement demogràfic i la migració.
9. Examinar algunes de les conseqüències de les fluctuacions demogràfiques i els canvis en l'estructura per edats sobre el mercat de treball i l'estructura de la demanda de béns i serveis.
10. Identificar els canvis energètics i alimentaris que s'han succeït durant el creixement econòmic contemporani.
11. Identificar els principals problemes ambientals actuals, i la seva relació amb el creixement de la població i els models vigents de desenvolupament econòmic.
12. Liderar equips multidisciplinaris i multiculturals, implementar nous projectes, coordinar, negociar i gestionar els conflictes.
13. Organitzar la feina, pel que fa a una bona gestió del temps i a la seva ordenació i planificació.
14. Reconèixer els aspectes biofísics relacionats amb l'activitat econòmica.
15. Relacionar els aspectes econòmics i ecològics internacionals en les diferents fases del creixement econòmic contemporani.
16. Seleccionar i generar la informació necessària per a cada problema, analitzar-la i prendre decisions partint d'aquesta informació.
17. Usar apropiadament els conceptes analítics d'economia ecològica, i els instruments de política econòmica ambiental.
18. Utilitzar mètodes d'estandardització per aïllar els efectes d'estructura als indicadors agregats.

Continguts

Primera Part: ANÀLISI DEMOGRÀFICA

1. El creixement de la població
 - 1.1 L'evolució de la població mundial i les projeccions de NNUU
 - 1.2 La transició demogràfica en diferents grups de països
 - 1.3 Fonts i mètodes de comptar la població
 - 1.4 La mesura del creixement: les taxes i el seu càlcul
 - 1.5 Us de gràfiques amb escales aritmètica i logarítmica
2. Els canvis en la composició per sexes i edats de la població
 - 2.1 La relació entre els efectius d'homes i dones: determinants i conseqüències
 - 2.2 Indicadors i representacions gràfiques de la composició per sexes i edats

- 2.3 Causes i perspectives de l'envelliment de la població a diferents regions del món
- 2.4 Conseqüències dels canvis en la composició per edats
- 3. Components del creixement i l'ús de taxes brutes i específiques
 - 3.1 Els registres del moviment natural i migratori, informació continua i retrospectiva
 - 3.2 L'equació de balanç, les taxes brutes i el seu càlcul
 - 3.3 La interpretació de les taxes brutes i l'ús de taxes específiques
 - 3.4 La neutralització dels efectes d'estructura: els mètodes d'estandarització directa i indirecta
- 4. La descripció dels fenòmens demogràfics
 - 4.1 La referència temporal dels fenòmens i l'ús del diagrama de Lexis
 - 4.2 Tipus de magnituds (estoc, flux) i de mesures (proporcions, taxes i probabilitats)
 - 4.3 Les òptiques d'anàlisi: longitudinal, transversal i per edat o durada
 - 4.4 La interpretació de dades transversals: la distinció dels efectes d'edat, generació i moment. Anàlisi de variables sociodemogràfiques
- 5. Construcció de taules demogràfiques
 - 5.1 Funcions d'una taula i indicadors sintètics: el model de la taula de mortalitat
 - 5.2 Construcció i interpretació de taules de mortalitat del moment
 - 5.3 L'ús de mètodes indirectes i de taules models de mortalitat
 - 5.4 Aplicació a l'anàlisi de la fecunditat. Les taules del moment i de generacions
 - 5.5 L'anàlisi de la fecunditat a partir de censos i enquestes retrospectives
- 6. Models de població i perspectives demogràfiques
 - 6.1 Les Taxes de Reproducció i la Taxa Intrínseca de Creixement
 - 6.2 Característiques i propietats de les poblacions estables
 - 6.3 Projeccions principals i derivades. Tècniques més usuals

Segona part: ECONOMIA DE LA POBLACIÓ

- 7. Creixement demogràfic, econòmic i polítiques de la població
 - 7.1. El model malthusià
 - 7.2. Els models demoeconòmics a partir de 1950: desenvolupament teòric i evidències empíriques
 - 7.3. Externalitats i qüestió demogràfica: l'òptica microeconòmica
 - 7.4. El creixement demogràfic des de la perspectiva de l'ecologia i altres ciències
 - 7.5. Perspectiva actual de les polítiques de població
- 8. Els determinants de la salut i la mortalitat
 - 8.1 Evolució històrica i perspectives futures de l'esperança de vida

8.2 Disparitats internacionals de la mortalitat

8.3 Desigualtats internes en la mortalitat en els països occidentals

9. Les teories econòmiques de la fecunditat

9.1 Descens, fluctuacions de la fecunditat i identificació de les seves variables immediates

9.2 La perspectiva antropològica de Caldwell i la teoria dels fluxos intergeneracionals. La perspectiva socio-demogràfica de les transicions de fecunditat

9.3 La teoria micro-econòmica: Leibenstein, Becker i l'escola de Chicago

9.4 La teoria macro-econòmica: Easterlin i Lee

10. Conseqüències de la immigració i dels canvis en l'estructura per edats de la població

10.1 en el mercat de treball i l'activitat econòmica

10.2 despeses públiques i transferències entre generacions

10.3 nivell de vida i estructura de consum

Metodologia

Classes magistrals: es presenten els principals instruments analítics, i es fa una síntesis del desenvolupaments teòrics i evidències empíriques de cada tema. L'objectiu és que l'alumne disposi dels suficients coneixements per resoldre els exercicis proposats, contextualitzar i comprendre les lectures recomanades, motivar la seva iniciativa en la formulació de preguntes, desenvolupar la seva capacitat analítica i d'argumentació sobre els temes relacionats amb el programa.

Classes pràctiques: es resolen els exercicis proposats, s'analitzen les avantatges i límits dels procediments utilitzats i s'exploren les seves possibles aplicacions a altres qüestions i problemes. Es corregeixen deficiències habituals en la realització dels exercicis, recollida, presentació i tractament de les dades i interpretació dels resultats.

Pel millor aprofitament de les classes magistrals i pràctiques, es fa un ús molt intensiu del campus virtual on es publiquen per a tots els temes del programa els corresponents dossiers d'apunts de les classes, documentació estadística utilitzada, diferents lectures recomanades i enunciats i solucions d'exercicis.

Tutories: es resolen dubtes i s'orienta individualment als estudiants per tal de facilitar l'evolució del seu procés d'aprenentatge i adquisició de competències i desenvolupar els seus interessos i capacitats.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	33	1,32	1, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 18
Classes pràctiques	10,5	0,42	5, 6, 7, 13, 16, 18
Tipus: Supervisades			
Tutories	4	0,16	5, 12, 13, 16
Tipus: Autònomes			

Lectures i estudi	46,5	1,86	1, 8, 9, 11, 12, 13, 16
Realització d'exercicis	50	2	5, 6, 7, 12, 13, 16, 18

Avaluació

L'assignatura serà avaluada mitjançant les notes obtingudes en dos exàmens parcials i 1 exercici a l'aula: examen parcial 1 (temes 1, 2, 7 i 8), exercici a l'aula (tema 3) i examen parcial 2 (temes 4, 5, 6, 9 i 10). La nota final serà la mitjana aritmètica d'aquestes tres notes.

Per aquells estudiants que hagin realitzat com a mínim 2 de les tres proves de l'avaluació continuada i hagin obtingut una nota entre 3,5 i 4,9, hi haurà una re-avaluació. Aquesta re-avaluació estarà programada en el calendari d'exàmens de la Facultat. L'estudiant que es presenti i la superi aprovarà l'assignatura amb una nota de 5. En cas contrari mantindrà la mateixa nota.

Els estudiants que hagin realitzat 1 o cap de les proves d'avaluació continuada a la seva acta constarà que l'assignatura es "no avaluable".

Calendari d'activitats d'avaluació

Les dates de les diferents proves d'avaluació (exàmens parcials, exercicis en aula, entrega de treballs, ...) s'anunciaran amb suficient antelació durant el semestre.

La data de l'examen final de l'assignatura està programada en el calendari d'exàmens de la Facultat.

*"La programació de les proves d'avaluació no es podrà modificar, tret que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat pel qual no es pugui realitzar un acte d'avaluació. En aquest cas, les persones responsables de les titulacions, prèvia consulta al professorat i a l'estudiantat afectat, proposaran una nova programació dins del període lectiu corresponent." **Apartat 1 de l'Article 115. Calendari de les activitats d'avaluació (Normativa Acadèmica UAB)***

Els estudiants i les estudiantes de la Facultat d'Economia i Empresa que d'acord amb el paràgraf anterior necessitin canviar una data d'avaluació han de presentar la petició omplint el document Sol·licitud reprogramació prova https://eformularis.uab.cat/group/deganat_feie/reprogramacio-proves

Procediment de revisió de les qualificacions

Coincidint amb l'examen final s'anunciarà el dia i el mitjà en que es publicaran les qualificacions finals. De la mateixa manera s'informarà del procediment, lloc, data i hora de la revisió d'exàmens d'acord amb la normativa de la Universitat

Procés de Recuperació

*"Per participar al procés de recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats que representi un mínim de dues tercers parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul." **Apartat 3 de l'Article 112 ter. La recuperació (Normativa Acadèmica UAB)**.* Els estudiants i les estudiantes han haver obtingut una qualificació mitjana de l'assignatura entre 3,5 i 4,9.

La data d'aquesta prova estarà programada en el calendari d'exàmens de la Facultat. L'estudiant que es presenti i la superi aprovarà l'assignatura amb una nota de 5. En cas contrari mantindrà la mateixa nota.

Irregularitats en actes d'avaluació

Sense perjudici d'altres mesures disciplinàries que s'estimin oportunes, i d'acord amb la normativa acadèmica vigent, *"en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0". **Apartat 10 de l'Article 116. Resultats de l'avaluació. (Normativa Acadèmica UAB)***

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercici a l'aula	33	2	0,08	1, 5, 6, 7, 10, 14, 16, 18
Parcial 1	33	2	0,08	1, 2, 5, 8, 9, 11, 15, 16, 17
Parcial 2	34	2	0,08	1, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 13, 16

Bibliografia

En el campus virtual es publiquen per a tots els temes del programa els corresponents dossiers d'apunts de les classes, documentació estadística utilitzada, diferents lectures recomanades i enunciats d'exercicis. A part d'aquest material es recomana:

Primera part: ANÀLISI DEMOGRÀFICA

Els manuals d'anàlisi demogràfica que s'enumeren a continuació poden utilitzar-se indistintament -es troben tots a la biblioteca de CCSS, depenent de la preferència de l'estudiant, per preparar la primera part del curs. Seran també necessaris els dossiers d'apunts, documentació estadística i exercicis disponibles en el Campus Virtual.

HENRY, L. 1976. Demografía. Análisis y modelos. Barcelona, Ed. Labor

HINDE, Andrew. 1998. Demographic methods. Arnold.

LEGUINA, J. 1981. Fundamentos de demografía. Madrid, Siglo XXI

LIVI BACCI, M. 1993. Introducción a la demografía. Barcelona, Ariel.

PRB'S Population Handbook, 2011. <https://www.prb.org/wp.../prb-population-handbook-2011>

PRESSAT, R. 1983. El análisis demográfico. México, Fondo de Cultura Económica

PRESTON, S.H., HEUVELINE, P. i GUILLOT, M. 2001. Demography: measuring and modeling population processes, Blackwell Publishers.

SIEGEL, J.S., SWANSON, D. 2004. The methods and materials of demography. Elsevier.

TAPINOS, G. 1990. Elementos de demografía. Madrid, Espasa Calpe

VALLIN, J. 1995. La demografía, Alianza Editorial, Madrid.

Per adreces electròniques de productors d'estadístiques demogràfiques, centres de investigació, associacions de demografia, etc. consulteu els enllaços de la web del Centre d'Estudis Demogràfics de la UAB: <http://www.ced.uab.es/>.

Segona part: ECONOMIA DE LA POBLACIÓ

A les classes es presentaran i comentaran les referències bibliogràfiques més significatives de cadascun dels temes d'aquesta segona part. Aquí es presenten només les referències bibliogràfiques que pel seu caràcter de síntesi es consideren particularment recomanables per a tots els estudiants.

AHLBURG, D.A., KELLEY, A.C. i MASON, K.O. 1996. The impact of population growth on well-being in developing countries. Springer. Berlin. Pp.11-36

BECKER, G. 1987. Tratado sobre la familia Madrid, Alianza Universidad: 9-16 i 128-152

CUTLER, D., DEATON, A. y LLERAS-MUNEY, A. 2006. "The determinants of mortality" Journal of Economic Perspectives, vol 20 nº3, pp: 97-120

EZEH, A.C., BONGAARTS J. y MBERU. B. 2012. "Global Population Trends and Policy Options" The Lancet (July 10) doi:10.1016/S0140-6736(12)60696-5. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673612606965>

LEE, R. 2003. "The Demographic Transition: Three Centuries of Fundamental Change," Journal of Economic Perspectives v. 17, n. 4, Fall 2003, pp. 167-190. <http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/089533003772034943>

LAM, D. 2011. "How the World Survived the Population Bomb: Lessons From 50 Years of Extraordinary Demographic History," Demography, (nov.), pp. 1231-1262. <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs13524-011-0070-z>

LIVI BACCI, M. (2a. edició 2002). Historia mínima de la población mundial. Ariel. Barcelona

LIVI BACCI, M. 1998. Historia de la población europea. Crítica, Barcelona.

SCIENCE, 29 July 2011, nº dedicat al creixement demogràfic (en particular articles de Bloom, Bongaarts, Lee i Malakoff): <http://www.sciencemag.org/site/special/population/>